

gevangenisstraf van 4 jaar wordt opgelegd, te beweren, dat zijne schuld eigenlijk zou worden uitgedrukt in eene straf van 14 dagen minder.

Men maakt eerst eene onjuiste voorstelling, om daarna zich aan gemakkelijke kritiek over te geven.

Ja, nog meer. Het bezwaar van te willen beoordeelen meer dan waartoe men in staat is, kan met het volste recht gekeerd worden juist tegen hen, die het opwerpen.

Immers stellen zij zich in den regel op geheel subjectief standpunt, en moet de te nemen maatregel geheel passen bij de gesteldheid van den misdadiger, wiens daad eigenlijk slechts eene aanwijzing is van zijne innerlijke gesteldheid, die in haar geheel moet worden gekend.

Gelijk JANKA het gevat uitdrukt: „Die Strafe soll dem concret zu bestrafenden Verbrecher auf den Leib zugeschnitten werden.” 182)

Het moeilijke der beoordeeling, tot welke categorie de misdadiger behoort, is immers reeds op zich zelf een gewicht, waaronder de geheele subjectieve theorie in den nieuweren vorm dreigt te bezwijken.

Voor al nu van het middel dat LOMBROSO aan de hand deed, om door kuiltjes van den schedel of knobbels aan het voorhoofd den aard van den misdadiger te bepalen, de betrouwbaarheid nog weinig stellig bleek.

Men wil van *schuld* niet weten.

Een ander middel om dit begrip ter zij te zetten is de voorstelling dat rekenen met schuld farizaeïsme is.

Het misdrijf is volgens VON LISZT „unverschuldetes Unglück.” 183) En den misdadiger schuldig te noemen farizaeïsme. Aldus worden de begrippen omgekeerd.

Zoo met het determinisme ernst gemaakt wordt, moet, zegt VON LISZT, vallen de „pharisäerhafte Ueberhebung über den Verbrecher.” En hetzelfde in eenigszins andere woorden bij Mr. SIMONS 184).

Met eene valsche tegenstelling wordt deze gedachte nader ontwikkeld. „Es ist nicht unser „Verdienst”,” zegt VON LISZT, „dasz wir nicht längst schon vor den Strafrichter gekommen

5) farizaeïsme?